

Ablautende Verben

(Frequenz ≥ 100 in den Isländersagas)

I. Ablautreihe

ríða	reið - riðum - riðinn „reiten“	2425
-------------	---------------------------------------	-------------

1. Gunnar **ríðr** til þings.
2. Njáll **reið** til þings.

líða	leið - liðum - liðinn „gleiten, dahingehen, verstreichen“	565
-------------	--	------------

1. **Leið** eigi langr tími áðr Hallfreðr vakti. (Es dauerte nicht lange, bis Hallfred erwachte.)
2. **Leið** á sumarit ok var komit at vetri. (Der Sommer ging dem Ende zu, und der Winter hatte begonnen.)
3. Ok er **á leið** haustit ferr hann á fjall. (Und als der Herbst zu Ende ging, geht er auf den Berg.)
4. Nú **leið af** nóttin. (Nun verging die Nacht.)
5. **Leið af** sumar þetta ok vetr hinn næsti. (Dieser Sommer verstrich und der nächste Winter.)
6. Nú **leið at** jólum. (Nun ging es auf das Julfest zu.)
7. Hann fór norðan er **leið at** sumri á fund föður síns. (Als es auf den Sommer zuging, begab er sich nach Süden zu seinem Vater.)
8. **Leið** nú svá fram til þings. (Nun verging die Zeit bis zum Thing.)

líta	leit - litum - litinn „sehen“ (lítask „scheinen“)	311
-------------	--	------------

1. Konungr **leit** á gullit.
2. Konungrinn **leit** eptir honum.
3. Guðrún **leit** til hans ok brosti við.
4. Svá er sagt, at Hersteinn **lítr** opt til hennar blíðlega.
5. **Lízk** mér þat mikill vandi.
6. Ekki **lízk** mér þetta þungt.

bíða	beið - biðum - beðinn „(er)warten“	273
-------------	---	------------

1. Njáll **beið** hans eina nótt.
2. „**Bið** þú nú, ef þú ert ekki blauðr (feige).“
3. „Skulu vit nú ekki **bíða** Kára?“ segir Grímr.

stíga	steig u. sté - stigum - stiginn „steigen, schreiten, gehen, treten“	211
--------------	--	------------

1. Egill **steig** á bak.
2. Þá **steig** hann af hestinum.
3. Hann **sté** af hestinum ok batt hann.

4. Þá **steig** hann á bát.
5. Guðrún **sté** á bátinn.
6. Margir **stigu** á ferjuna.
7. Síðan **stigu** þeir á hesta sína ok riðu upp á fjall.

þrífa þreif - þrifum - þrifinn „ergreifen“	137
---	------------

1. Þat spjót **þrífr** Bøðvarr ok sendir þat aprtr.
2. Eptir þat **þrífr** hann atgeirinn tveim høndum.
3. Flosi **þreif** af honum spjótit ok skaut til Ingjalds.
4. Kári **þreif** Ketil høndum.
5. Kári **þreif** upp spjót ok lagði til hans.

bíta beit - bitum - bitinn „beißen“	125
--	------------

1. Sverðit **beit** ekki.
2. En sverðit kom í hofuð Koli ok **beit** ekki.
3. Berserkurinn varð ekki sárr, því at hann **beit** ekki járn.
4. Hestarnir **bitusk** allvel ok var þat hin mesta skemtan.

rísa reis - risum - risinn „sich erheben, entstehen“	100
---	------------

1. **Reis** hann þá upp ór rekkju.
2. Eigi var fólkit upp **risit**.
3. En menn váru engir upp **risnir** nema sauðamaðr.
4. Í því bili **risu** hestarnir hátt upp.
5. Hann **rís** upp snemma en kømr síð heim.
6. Þá vildi Þorgrímr upp **rísa** af stólinum.

5. Kjartan **kaus** heldr at vera með konungi.
6. Svá lauk at Gísli skipti en Þorkell **kaus** lausafé en Gísli hefir land.
7. Þeir **køru** heldr at setja upp skipit.
8. Konungur segir: „Þetta er bæði **kørit** hyggilega og mikilmannlega.“
9. En at lyktum var hann til biskups **kørin**.

brjóta braut - brutum - brotinn „brechen“	202
--	------------

1. Ok laust hamrinum á hausinn ok vildi **brjóta**.
2. Ok verðr hoggit svá mikit, at hann **brýtr** hyrnuna af øxinni.
3. Þar **brjóta** þau skipit í spón.
4. En skip Þangbrands **braut** austr við Búlandsnes.
5. Hann sagði að maðr **braut** fót sinn.
6. Kári hljóp á spjótskaptit og **braut** í sundr.
7. En þér, konungr, **brutuð** lög á Agli.
8. Þeir **brutu** skipit en týndu öllu fénu.
9. Þá var upp **brotit** húsit.
10. Ok er hann heyrði, at hurðin var upp **brotin**, hljóp hann upp ok til laundyra.

hljóta hlaut - hlutum - hlotinn „bekommen, erlangen, erlosen“	171
--	------------

1. Af Gestu munum vér allir illt **hljóta**.
2. Auðr tekr til orða: „Opt **hlýzk** illt af hjali kvenna.“
3. „Þat er fornt mál, at opt **hlýzk** illt af illum.“
4. Lauk svá því máli at Úlfr **hlaut** at greiða féit allt.
5. Egill **hlaut** at leika við svein þann, er Grímr hét.
6. Síðan hlutuðu (hluta, hlutaða: losen) þeir og **hlaut** Geir goði að fara með sǫkina.
7. Ok kom svá, at þeir hlutuðu um ok **hlaut** Snorri upp at kveða.
8. Illt hefir jafnan af þér **hlotizk** ok þínum ráðum.
9. Eptir þat váru þau færð inn til Búlandshöfða ok var Oddr þar hengdr. Ok er hann spornar gálgann mælti Arnkell til hans: „Illt **hlýtr** þú af þinni móður. Kann ok vera, at þú eigir illa móður.“ Katla mælti: „Vera má víst, at hann eigi eigi góða móður, en eigi **hlýtr** hann af því illt af mér, at ek vildi þat. En þat væri vili minn, at þér **hlytuð** allir illt af mér. Vænti ek ok, at þat mun svá vera. Skal nú og eigi leyna yðr, því at ek hefi valdit meini Gunnlaugs Þorbjarnarsonar, er þessi vandræði hafa öll af **hlotizk**. En þú Arnkell,“ segir hún, „mátt eigi af þinni móður illt **hljóta** er þú átt enga á lífi, en um þat vildi ek, at mín ákvæði stœðuzk, at þú **hlytir** því verra af föður þínum en Oddr hefir af mér **hlotit**, sem þú hefir meira í hættu en hann. Vænti ek ok, at þat sé mælt áðr lýkr, at þú eigir illan föður.“ Eptir þat börðu þeir Kǫtlu grjóti í hel þar undir höfðanum. (Eyrbyggja saga)

njóta naut - nutum - notinn „genießen“	144
---	------------

1. „Vil ek nú gefa þér sverðit ok **njót** vel.“
2. „Þess ætla ek at **njóta**, at ek em mannfleiri en þú.“

3. Austmaður sat hjá honum ok lét hann **njóta** draums síns.
4. „Þeim muntu unna mikit ok **njóta** skamma stund.
5. Þórveig seiddi til at þau skyldu eigi **njótast** mega.
6. „Reynt er þat, at þú vilt, at engi maðr **njóti** fjár þíns, svá at þú sættisk á þat.“
7. “Óbernslegt bragð var þat, ok **njóttu** heill handa, son minn.“ („Gesegnet sei das Werk deiner Hände.“)
8. Var Kjartan heldur fár um veturinn. **Nutu** menn lítt tals hans.
9. Hefir mér líf gefit ok vildi ek, at þú **nytir** þess.
10. Sú ein er nú hjálpin í þínu máli, ef þú **nýtr** mín við.

ljósta laust - lustum - lostinn „schlagen“	131
---	------------

1. Ok at lyktum koma þeir báðir til skips og stíga þar á ok **ljósta** síðan árum í sjó og róa sem ákafast.
2. **Lýstr** Bersi á dyr og gengr þar út maðr.
3. „Illa er þá, ef ek em þjófsnautr (Diebsgenosse)“ ok **lýstr** hana kinnhest.
4. Þá reiddist Þorvaldur og **laust** hana í andlitið svá at blæddi.
5. Sneri þegar Óspakur honum í móti og **laust** hann með oxarhamri.
6. Ármóður **laust** meyna og bað hana þegja.
7. Þá reiddist Høskuldur og **laust** sveininn með sprota.
8. Eina nótt bar þat til, at **lostit** var hogg á dyr.

III. Ablautreihe

verða varð - urðum - orðinn „werden, entstehen; mit Inf.: müssen“	3895
--	-------------

1. Ek **verð at** reka (treiben) heim fé mitt. Ok svá **varð**.
2. En hér **verð** ek nú **at** sofa í nótt hjá þér.
3. Konungr **verðr** allglaðr við þetta.
4. **Verði** ferð mín slík sem **verða** má.
5. Svá **varð** at vera, sem Snorri vildi.
6. Ok þat **varð**, at hann fór í braut.
7. Óláfr **varð** frægr af ferð þessi.
8. Vildi ek, ef þér **yrði** sonar auðit, at þú létir Þórólf heita.
9. En synir þeira **urðu** allir ágætir menn.
10. Var þá ljóst **orðit**.
11. Refr var **orðinn** stórauðigr.
12. Haraldr var **orðinn** einvaldskonungr yfir landi öllu.
13. Hvat mun nú tjá (nutzen) at lasta (tadeln) þat, er **orðit** er.
14. Vísir erum vér nú **orðnir**, at þeir eru hér Ásgrímssynir.

finna fann - fundum - fundinn „finden“	1397
---	-------------

1. Ríður Gunnarr þá at **finna** Njál.
2. Þar **finnr** Óláfr spjót sitt.
3. Nú **finnask** þeir Þorvaldr ok Kormákr.
4. Ek fór upp í herað at leita sauða ok **fann** ek eigi.
5. Jarl **fann** brátt, at Þorsteinn var vitr maðr.
6. Ok í þann tíma **fannsk** Ísland.
7. Þeir leituðu hans ok **fundu** hann dauðan.
8. En þær konur **fundusk** eigi.
9. Hann kvazk **fundit** hafa barn nýfœtt.
10. Var Oddr þar **fundinn** ok síðan bundinn.

bregða brá - brugðum - brugðinn „schnell bewegen, reagieren“	489
---	------------

1. Hann **bregðr** þá sverðinu.
2. Hverr mun mér þá trúr, ef faðirinn **bregsk**?
3. Síðan **brá** Kjartan sverðinu.
4. Þeir **bregða** við skjótt ok fara þaðan sex saman.
5. Þat er mælt, at fjórðungr **bregði** til fóstrs.
6. Kormákr **brá** upp skildinum.

vinna vann - unnum - unninn „ausführen, arbeiten“	468
--	------------

gjalda galt - guldum - goldinn „bezahlen“	295
--	------------

binda batt - bundum - bundinn „binden“	270
---	------------

hverfa hvarf - hurfum - horfinn „verschwinden“	232
---	------------

renna rann - runnum - runninn „rennen“	208
---	------------

drekka drakk - drukkum - drukkinn „trinken“	152
--	------------

spretta spratt - spruttum - sprottinn „springen“	137
---	------------

IV. Ablautreihe

koma kom - kómum - kominn „kommen“	7741
---	-------------

bera bar - bárum - borinn „tragen“	1459
---	-------------

nema nam - námum - numinn „nehmen, lernen“	239
---	------------

V. Ablautreihe

vera	V	var - várum - verit „sein“	31299
kveða	V	kvað - kváðum (kóðum) - kveðinn „sagen, vortragen“	3869
sjá	V	sá - sám - sénn „sehen“	2626
biðja	V	bað - báðum - beðinn „bitten“	1966
gefa	V	gaf - gáfum - gefinn „geben“	1425
sitja	V	sat - sátum - setinn „sitzen“	1187
drepa	V	drap - drápum - drepinn „töten“	856
liggja	V	lá - lágum - leginn „liegen“	792
geta	V	gat - gátum - getinn „bekommen; zeugen, gebären; erwähnen, raten“	620
reka	V	rak - rákum - rekinn „treiben“	486
þiggja	V	þá - þágum - þeginn „bekommen“	356
vega	V	vá - vágum - veginn „kämpfen, töten“	312

VI. Ablautreihe

deyja	VI	dó - dóum - dáinn „sterben“	113
draga	VI	dró - drógum - dreginn „ziehen“	379
fara	VI	fór - fórum - farinn „gehen, sich begeben, fahren“	7687
hefja	VI	hóf - hófum - hafinn „beginnen“	146
slá	VI	sló - slógum - sleginn „schlagen“	165
standa	VI	stóð - stóðum - staðinn „stehen“	1174
taka	VI	tók - tókum - tekinn „nehmen“	4469
vaxa	VI	óx - óxum - vaxinn „wachsen“	202

Präteritopräsentia

munu	pr.pr.	mun - munum - mynda (munda) „werden“	7331
eiga	pr.pr.	á - eigum - átta - áttir „besitzen“	2850
mega	pr.pr.	má - megum - máttá - mátt (n.) „können“	1748
vita	pr.pr.	veit - vitum - vissa - vitaðr „wissen“	1618
þurfa	pr.pr.	þarf - þurfum - þurfta - þurft „nötig haben, brauchen, müssen“	611
kunna	pr.pr.	kann - kunnum - kunna - kunnat „können“	500
unna	pr.pr.	ann - unnum - unna - un(na)t „lieben“	193

Reduplizierende Verben

búa	red.	bió - bioggum - búinn „wohnen, ausrüsten usw.“	2656
fá	red.	fekk - fengum - fenginn „geben, bekommen“	1635
falla	red.	fell - fellum - fallinn „fallen“	938
ganga	red.	gekk - gengum - genginn „gehen“	4313
halda	red.	held - heldum - haldinn „halten“	976
heita	red.	hét - hétum - heitinn „heißen“	2661
hlaupa	red.	hljóp - hljópum - hlaupinn „springen, laufen“	1101
hoggva	red.	hjó - hjoggum - hoggvinn „hauen, schlagen“	716
lata	red.	lét - létum - látinn „lassen“	2787
leika	red.	lék - lékum - leikinn „spielen“	107
ráða	red.	réð - réðum - ráðinn „raten, herrschen, bestimmen“	1286
róa	red.	rera - rerum - róinn „rudern“	279
snúa	red.	snera - snerum - snúinn „wenden, umkehren“	585
valda	unreg.	olla - valdit „verursachen, bewirken“	100

Schwache Verben*Klasse I*

beiða	sw.I	beidda - beiddr „fordern, verlangen“	250
berja	sw.I	barða - bar(i)ðr „schlagen“	410
bæta	sw.I	bætta - bætr „büßen“	204
dreyma	sw.I	dreymda „träumen“	140
dvelja	sw.I	dvalða „(sich) aufhalten, verzögern“	199
dæma	sw.I	dæmda „urteilen, durch Urteil zuerkennen“	106
fasta	sw.I	fasta - festr „festmachen, befestigen“	109
flytja	sw.I	flutta - fluttr „bringen, (eine Rede) vortragen“	351
frétta	sw.I	frétta - frétr „fragen, forschen, zu erfahren suchen“	202
fylgja	sw.I	fylgða - fylgðr „folgen“	493
fýsa	sw.I	fýsta - fýstr „begierig machen, fýsir mik - ich begehre“	105
færa	sw.I	færða - færðr „führen, bringen“	482
gæta	sw.I	gætta - gætr „achtgeben auf, bewachen, g. sín - s. in acht nehmen“	124
gera	sw.I	gerða - gorr „tun, machen“	3913
gipta	sw.I	gipta - gipt „verheiraten (von der Frau)“	171
hætta	sw.I	hætta - hætr „aufhören“	164
hefna	sw.I	hefnda - hefndr „rächen (mit Gen.)“	226
heimta	sw.I	heimta - heimtr „holen, zu sich rufen“	149
heyra	sw.I	heyrdá - heyrdr „hören“	498
hirða	sw.I	hirða u. hirta - hirtr „hüten, verwahren, sich kümmern“	111

hitta	sw.I	hitta - hittr „treffen, begegnen, finden, besuchen“	487
hlýða	sw.I	hlýdda - hlýddr „lauschen, hören auf, befolgen“	102
hyggja	sw.I	hugða - hug(a)ðr „denken, sich denken, meinen, vermuten“	389
játa	sw.I/II	játta u. játaða „ja sagen, zustimmen“	156
kenna	sw.I	kenda - kendr „kennen, erkennen, spüren; lehren“	401
kveðja	sw.I	kvadda - kvaddr „anreden, begrüßen“	259
leggja	sw.I	lagða - lag(i)ðr „legen“	1496
leiða	sw.I	leidda - leiddr „leiten, führen“	278
létta	sw.I	létta - léttr „aufhören“	120
leysa	sw.I	leysta - leystr „lösen“	177
lýsa	sw.I	lýsta - lýstr „hell werden, leuchten; bekanntmachen“	215
mæla	sw.I	mæltá - mæltr „sprechen, sagen“	5149
missa	sw.I	missta - misstr „vermissen, verlieren (mit Gen.)“	100
nefna	sw.I	nefnda - nefndr „nennen“	476
nenna	sw.I	nennta - nennt „Lust haben zu, das Herz haben zu“	105
reyna	sw.I	reynda - reyndr „erproben, erfahren“	250
ræða	sw.I	rædda - ræddr „reden, sprechen“	243
selja	sw.I	selda - seldr „verkaufen“	323
senda	sw.I	senda - sendr „senden“	620
setja	sw.I	setta - settr „setzen“	841
sigla	sw.I	siglda - sigldr „segeln“	339
skilja	sw.I	skilda - skildir „trennen, unterscheiden, verstehen“	909
skipta	sw.I	skipta - skiptr „teilen, verteilen; von Bedeutung sein; ändern“	337
skorta	sw.I	skorta - skortr „mangeln“	132
sýna	sw.I	sýnda - sýndr „zeigen; sýnask - scheinen“	561
sætta	sw.I	sætta - sætr „einen Vergleich herbeiführen zwischen, aussöhnen“	225
sækja	sw.I	sótta - sótr „suchen, sich begeben; s. at - angreifen“	749
spyrja	sw.I	spurða - spurðr „fragen, erfahren“	2055
stefna	sw.I	stefnda - stefndr „in eine best. Richtung steuern; vorladen“	271
telja	sw.I	talða - tal(i)ðr, tölð, talt „zählen, erzählen“	189
verja	sw.I	varða - varðr „wehren, verteidigen“	273
veita	sw.I	veitta - veitr „gewähren, geben“	765
vekja	sw.I	vakpa - vak(i)ðr „wecken“	119
vilja	sw.I	vilda - viljaðr „wollen“	4981
virða	sw.I	virta - virtr „schätzen“	204
vænta	sw.I	vænta - væntr „erwarten, hoffen“	144
yrkja	sw.I	orta - ortr „dichten“	129
þykkja	sw.I	þótta - þótr „dünken, scheinen; þykkjask - glauben, meinen“	3589

Klasse II

andask	sw.II	andaðask - andaðr „sterben“	176
fagna	sw.II	fagnaða „freudig begrüßen“	240
heilsa	sw.II	heilsaða - heilsaðr „Heil wünschen, grüßen, willkommen heißen“	162
kalla	sw.II	kallaða - kallaðr „rufen“	1099
kasta	sw.II	kastaða - kastaðr „werfen“	282
launa	sw.II	launaða - launaðr „lohnen, vergelten“	135
leita	sw.II	leitaða - leitaðr „suchen (mit Gen.)“	790
líka	sw.II	líkaða - líkaðr „gefallen“	309
safna	sw.II	safnaða - safnaðr „sammeln“	113
skipa	sw.II	skipaða - skipaðr „ordnen, regeln; aufstellen“	226
svara	sw.II	svaraða - svaraðr „antworten“	2174
tala	sw.II	talaða - talaðr „sprechen“	618
vakna	sw.II	vaknaða - vaknaðr „erwachen“	165
vara	sw.II	varaða - varaðr „warnen“	103
þakka	sw.II	þakkaða - þakkaðr „danken“	222
ætla	sw.II	ætlaða - ætlaðr „meinen, beabsichtigen“	1629

Klasse III

duga	sw.III	dugða - dugðr „taugen, helfen“	162
hafa	sw.III	hafða - hafðr „haben“	11220
horfa	sw.III	horfða - horfaðr „blicken, sehen“	150
kaupa	sw.III	keypta - keyptr „kaufen“	332
lifa	sw.III	lifða - lifaðr „leben“	219
ná	sw.III	náða - nátt „erreichen, erhalten (m. Dat.), dürfen“	240
segja	sw.III	sagða - sagðr „sagen“	8636
trúa	sw.III	trúða - trúðr „vertrauen“	138
una	sw.III	unda - unat „zufrieden sein (mit)“	165
þora	sw.III	þorða - þoraðr „wagen“	145

(aktualisiert am 9.12.03)